

ΑΝΑΦΟΡΑ

Πακέτο Εργασίας 2: Ψυχο-κοινωνικές και Εκπαιδευτικές Ανάγκες και Εμπειρίες των Μαθητών με Αναπηρίες κατά τη Διάρκεια της Πανδημικής Κρίσης COVID-19-Οι απόψεις των γονέων

Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Ο κεντρικός σκοπός του Πακέτου Εργασίας 2 του ερευνητικού προγράμματος με τον διακριτικό τίτλο «ALDiSo» ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις των γονέων παιδιών με αναπηρία σχετικά με τις ψυχοκοινωνικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες και ανάγκες των παιδιών τους [μαθητών¹ με αναπηρίες (ΜμεΑ)] που φοιτούσαν σε γενικά και ειδικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε όλες τις φάσεις της πανδημικής κρίσης COVID-19 στην Ελλάδα, από το lockdown μέχρι και την επιστροφή τους στα σχολικά τους πλαίσια. Η παρούσα αναφορά περιλαμβάνει τα ευρήματα από την έρευνα επισκόπησης που πραγματοποιήθηκε με δείγμα γονείς/κηδεμόνες ΜμεΑ, όπου ως ερευνητική ομάδα στοχεύουμε στο να απαντήσουμε στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Τι είδους υποστηρικτικές πρακτικές ενεργοποιήθηκαν από τους επαγγελματίες εκπαίδευσης στα σχολεία που φοιτούσαν οι ΜμεΑ και σε ποιο βαθμό καλύφθηκαν οι εκπαιδευτικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες των ΜμεΑ αλλά και των ίδιων των γονιών/κηδεμόνων τους σε όλες τις φάσεις της πανδημικής κρίσης COVID-19 για τα σχολεία;
2. Πώς σχετίζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα με το προφίλ τους (ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, χαρακτηριστικά οικογένειας και αριθμός παιδιών με και χωρίς αναπηρίες στην οικογένεια) όσο και το προφίλ των παιδιών τους με αναπηρίες (φύλο, τύπος σχολικής μονάδας που φοιτούν τα παιδιά ως μαθητές και τύπος αναπηρίας);

Μεθοδολογία

¹ Για λόγους συντομίας, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης αναφοράς χρησιμοποιούμε το αρσενικό γένος πληθυντικού αριθμού.

Η έρευνα επισκόπησης μέσω ερωτηματολογίου θεωρήθηκε η κατάλληλη μέθοδος συλλογής δεδομένων προκειμένου οι ερευνητές του έργου AIDiSo να διαμορφώσουν μία ολιστική εικόνα αναφορικά με τις ανάγκες που παρουσιάστηκαν για τους ΜμεΑ, και τον βαθμό που αυτές καλύφθηκαν από το σχολικό πλαίσιο στο οποίο φοιτούσαν, με βάση τις απόψεις των γονιών/κηδεμόνων τους. Μετά από εμβάθυνση στη σχετική βιβλιογραφία, διαμορφώθηκε ένα ερωτηματολόγιο που αποτελούνταν από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιελάμβανε ερωτήσεις σε σχέση με τα δημογραφικά στοιχεία των γονέων/κηδεμόνων, της οικογένειάς τους αλλά και δημογραφικά στοιχεία για τα παιδιά τους με αναπηρίες. Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου περιελάμβανε ερωτήσεις με στόχο να διερευνηθούν οι απόψεις των γονέων/κηδεμόνων ως προς (α) την ενημέρωση και την οργάνωση που παρείχε το σχολικό πλαίσιο που φοιτούσαν τα παιδιά τους με αναπηρίες σε σχέση με την πανδημική κρίση COVID-19 υπό το πρίσμα της ισχύουσας νομοθεσίας στην Ελλάδα, (β) τους τρόπους με τους οποίους παρέχονταν η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, (γ) την επιστροφή στη δια ζώσης εκπαίδευση, με τους υγειονομικούς κανόνες σε εφαρμογή για προστασία από τον COVID-19 και (δ) την ενδυνάμωση των οικογενειών των ΜμεΑ σε όλες τις φάσεις της πανδημικής κρίσης COVID-19. Οι ερωτήσεις που επιλέχθηκαν για το ερωτηματολόγιο ήταν κυρίως κλειστού τύπου. Οι απαντήσεις στις περισσότερες ερωτήσεις δίνονταν σε μία κλίμακα τύπου Likert, όπου οι συμμετέχοντες δήλωναν τον βαθμό συμφωνίας τους σημειώνοντας τον κατάλληλο βαθμό κατά τη γνώμη τους για κάθε δήλωση από το 1 μέχρι το 5 (ο βαθμός 1 αντικατόπτριζε την πλήρη διαφωνία και ο βαθμός 5 αντικατόπτριζε την πλήρη συμφωνία). Υπήρχαν, επίσης, μερικές ερωτήσεις, όπου οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να επιλέξουν την απάντηση τους από ένα σύνολο προσφερόμενων προτάσεων. Τέλος, στο πλαίσιο της έρευνας επισκόπησης συμπεριλάβαμε δύο ανοιχτού τύπου ερωτήσεις οι οποίες σχεδιάστηκαν για τους στόχους της συγκεκριμένης έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, οι γονείς/συμμετέχοντες ρωτήθηκαν ώστε να αναφέρουν νέες εκπαιδευτικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19 αλλά και να δηλώσουν τον βαθμό που αυτές καλύφθηκαν βάσει των ακόλουθων περιγραφικών δεικτών: καθόλου, λίγο, μέτρια, πολύ ή πάρα πολύ.

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας επισκόπησης ήταν ενεργό για τρεις μήνες, από τον Σεπτέμβριο έως τον Δεκέμβριο του 2022. Η ενημέρωση για τη συγκεκριμένη έρευνα προωθήθηκε μέσα από τις Συλλογικότητες Γονέων/Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρίες που εντοπίζονταν σε περιοχές της Βόρειας, Δυτικής, Κεντρικής, Ανατολικής και Νότιας Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από χαρτογράφηση που πραγματοποιήθηκε το 2022, εντοπίστηκαν 57 συλλογικότητες, όπου και επικοινωνήσαμε με εκπροσώπους τους μέσω τηλεφώνου και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ώστε η πληροφορία για την παρούσα έρευνα να μοιραστεί σε γονείς/κηδεμόνες μέλη των συλλόγων αλλά και να αναρτηθεί στα κοινωνικά δίκτυα των συλλόγων.

Η ποσοτική ανάλυση των ερωτηματολογίων έγινε, αρχικά, με περιγραφική στατιστική ανάλυση (μέσοι όροι, συχνότητα). Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν τα μη παραμετρικά στατιστικά κριτήρια Spearman's rho και Mann-Whitney προκειμένου να διερευνηθούν ενδεχόμενες συνδέσεις ανάμεσα στις απαντήσεις των συμμετεχόντων και τα δημογραφικά στοιχεία για τους ίδιους και τα παιδιά τους.

Δημογραφικά Στοιχεία

Συνολικά, λάβαμε 130 πλήρως συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από τα οποία, όμως, κάποια αφαιρέθηκαν, δεδομένου ότι οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι τα παιδιά τους με αναπηρίες κατά τη διάρκεια των περιόδων της πανδημικής κρίσης COVID-19 βρίσκονταν σε πλαίσια που δε λογίζονται ως σχολικά πλαίσια που ανήκουν στις Πρωτοβάθμιες και Δευτεροβάθμιες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας της χώρας. Απεναντίας, οι συγκεκριμένοι γονείς/κηδεμόνες δήλωσαν ότι τα παιδιά τους με αναπηρίες υποστηρίζονταν σε Κέντρα Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας και Κέντρα Φυσικής Ιατρικής και Αποκατάστασης ή Θεραπειών ή παρακολουθούσαν προγράμματα σε δημόσια ή ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης. Επομένως, το τελικό δείγμα των συμμετεχόντων βάσει των οποίων στηρίχθηκαν και τα αποτελέσματα που ακολουθούν είναι 125. Το 78,4% των ερωτηματολογίων συμπληρώθηκε από γυναίκες γονείς/κηδεμόνες, ενώ το υπόλοιπο

21,6% συμπληρώθηκε από άνδρες γονείς/κηδεμόνες. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες κατοικούσαν σε αστικές περιοχές ($n = 109$, 87,2%). Δεκαέξι (12,8%) δήλωσαν ότι κατοικούσαν σε μη αστικές περιοχές. Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες (58,4%) ήταν ηλικίας μεταξύ 41 και 50 χρόνων, ενώ σε ποσοστά 15,2% και 24% οι γονείς/κηδεμόνες ανέφεραν ότι η ηλικία τους εντοπίζεται μεταξύ των ηλικιακών ορίων 31-40 χρόνων και 51-60 χρόνων, αντίστοιχα. Σε ό,τι αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων/κηδεμόνων, παρατηρήθηκε ότι σε ποσοστό 56,8% οι γονείς/κηδεμόνες είχαν ολοκληρώσει πανεπιστημιακές σπουδές, με το 22,4% των συμμετεχόντων να κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ενώ σε ποσοστό 2,4% οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι έχουν πραγματοποιήσει διδακτορικές σπουδές. Σε ποσοστό από 3,2% έως 22,4%, οι συμμετέχοντες ήταν απόφοιτοι γυμνασίου (3,2%), λυκείου (17,6%) και επαγγελματικής σχολής (22,4%). Οι συμμετέχοντες κατανέμονταν σε όλες τις κατηγορίες που αφορούσαν την επαγγελματική τους κατάσταση (άνεργος, ιδιωτικός υπάλληλος, δημόσιος υπάλληλος και ελεύθερος επαγγελματίας). Από τους 103 γονείς/κηδεμόνες που δήλωσαν ότι εργάζονταν, κατά τη διάρκεια του γενικού κλεισίματος εξαιτίας της πανδημίας COVID-19 (α) οι 47 σημείωσαν ότι πήγαιναν κανονικά στην εργασία τους, (β) οι 20 ανέφεραν ότι πήγαιναν στην εργασία τους εκ περιτροπής, (γ) οι 26 ανέφεραν ότι η εργασία τους συνεχίστηκε υπό τη μορφή της τηλεργασίας, (δ) οι 7 δήλωσαν ότι δεν πήγαιναν στην εργασία τους και (ε) οι 3 δήλωσαν ότι δεν συνέχισαν την εργασία τους διότι απολύθηκαν.

Σε σχέση με τα χαρακτηριστικά των οικογένειών τους, το 60% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι η οικογένειά τους είναι πυρηνική, ενώ το για το 21,6% η οικογένειά τους είναι μονογονεϊκή και το 18,4% πολύτεκνη. Περίπου οι μισοί γονείς/κηδεμόνες (50,8%) δήλωσαν ότι έχουν στην οικογένειά τους δύο παιδιά, το 28,2% ένα παιδί και το 20,9% τρία ή τέσσερα παιδιά. Στο 94,4% των περιπτώσεων, η οικογένεια έχει ένα παιδί με αναπηρία, ενώ σε μικρό ποσοστό σημειώθηκε ότι στην οικογένειά υπάρχουν δύο παιδιά με αναπηρίες.

Λάβαμε απαντήσεις στα 125 ερωτηματολόγια για παιδιά με αναπηρίες που κατά τη διάρκεια της πανδημίας φοιτούσαν σε γενικά (50,4%) και ειδικά σχολεία (49,6%), με παραπάνω από τις μισές περιπτώσεις των παιδιών να είναι μαθητές σε δημόσιες

σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (54,4%). Τα αποτελέσματα της έρευνας αφορούσαν σε περιπτώσεις ΜμεΑ, όπου το 67,2% πρόκειται για αγόρια. Ως προς τον τύπο της αναπηρίας των μαθητών, όπως δηλώθηκε από τους ίδιους τους γονείς/κηδεμόνες τους: το 62,% των μαθητών είχαν διαγνωσθεί με διαταραχή αυτιστικού φάσματος, το 15,2% ήταν μαθητές με νοητική αναπηρία, το 12% είχε πολλαπλές αναπηρίες και το 7,2% και 2,4% ήταν μαθητές με κινητική και οπτική βλάβη, αντίστοιχα. Για μόνο μία περίπτωση παιδιού, ο γονέας/κηδεμόνας ανέφερε ότι το παιδί του παρουσιάζει έλλειψη συγκέντρωσης και προβλήματα λόγου και φοιτά σε ειδικό νηπιαγωγείο.

Αποτελέσματα

Πρακτικές για την υποστήριξη και κάλυψη των εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών των ΜμεΑ

Η περιγραφική στατιστική ανάλυση εφαρμόστηκε ώστε να διερευνηθούν οι πρακτικές υποστήριξης που ενεργοποίησαν οι εκπαιδευτικοί ώστε να ανταποκριθούν στις εκπαιδευτικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες των ΜμεΑ και των γονιών/κηδεμόνων τους από το καθολικό κλείσιμο των σχολείων μέχρι και την επιστροφή στη δια ζώσης εκπαίδευση εξαιτίας της πανδημικής κρίσης COVID-19. Αρχικά, υπολογίστηκαν οι μέσες τιμές και οι τυπικές αποκλίσεις για τις τέσσερις βασικές διαστάσεις πρακτικών που διερευνούσαμε μέσα από το ερωτηματολόγιο. Οι μέσες τιμές κυμαίνονταν από 3.05 (Παροχή ενημέρωσης και οργάνωση της σχολικής μονάδας σε σχέση με την πανδημική κρίση COVID-19 σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία) έως και 2.25 (Ενδυνάμωση των οικογενειών των ΜμεΑ). Οι περισσότερες διαστάσεις παρουσίαζαν μέσες τιμές που αποτυπώνουν τη χαμηλή ανταπόκριση των σχολικών μονάδων στις εκπαιδευτικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες των ΜμεΑ και τις σχετικές ανάγκες των γονέων/κηδεμόνων τους κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19, ενώ για μόνο μία διάσταση η μέση τιμή εντοπίζεται μέσα στο εύρος του βαθμού ‘3’ κι, έτσι, αναδεικνύεται η μέτρια ανταπόκριση των σχολικών μονάδων σύμφωνα με την εκτίμηση των συμμετεχόντων.

Προχωρούμε την αναφορά μας ως προς τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας παρουσιάζοντας το πώς ανταποκρίθηκαν οι συμμετέχοντες στο πλαίσιο της κάθε διάστασης του ερωτηματολογίου προκειμένου να προκύψουν πιο ποιοτικά στοιχεία.

Παροχή ενημέρωσης και οργάνωση της σχολικής μονάδας σε σχέση με την πανδημική κρίση COVID-19 σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία

Στο ερώτημα σε ποιο βαθμό το σχολείο ενημέρωνε αλλά και οργάνωνε τις διαδικασίες λαμβάνοντας υπόψη τους ΜμεΑ και τους γονείς/κηδεμόνες τους προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα.

Ως προς το αν οι γονείς/κηδεμόνες ενημερώνονταν έγκαιρα και με σαφήνεια από το σχολείο αναφορικά με τα ισχύοντα μέτρα στην εκπαίδευση αλλά και στην κοινότητα για την πανδημία COVID-19,

- σε ποσοστό 63,2% οι συμμετέχοντες απάντησαν ότι συμφωνούν πολύ ή πάρα πολύ, ενώ υπήρχε,
- μία ομάδα συμμετεχόντων που συμφωνούσαν σε μέτριο βαθμό (20,8%) αλλά
- και συμμετέχοντες που συμφωνούσαν λίγο ή δεν συμφωνούσαν καθόλου (16,0%).

Στην ερώτηση για το αν οι επαγγελματίες του σχολείου ενημέρωναν τους ΜμεΑ για την πανδημία COVID-19 και τους κανόνες σε ισχύ στο σχολείο και στην κοινότητα (π.χ., κρατώ απόσταση από τους άλλους φοράω μάσκα) σύμφωνα με την ηλικία και τις επικοινωνιακές τους ανάγκες, οι γονείς/κηδεμόνες απάντησαν ότι

- συμφωνούν πολύ ή πάρα πολύ σε ποσοστό 72,8%.
- Ωστόσο, υπήρχε και ένα μικρό ποσοστό γονέων/κηδεμόνων που θεωρούσαν ότι οι επαγγελματίες εκπαίδευσης υιοθετούσαν αυτή την πρακτική σε μέτριο βαθμό (14,4%) ή λίγο ή καθόλου (12,8%).

Σε σχέση με το αν η σχολική μονάδα είχε ορίσει έναν τουλάχιστον επαγγελματία εκπρόσωπο ο οποίος ήταν διαθέσιμος ώστε να δίνει περισσότερες διευκρινίσεις για τις οργανωτικές διαδικασίες που ακολουθούνταν από το σχολείο

χρησιμοποιώντας όρους/λεξιλόγιο που οι γονείς/κηδεμόνες μπορούσαν να κατανοήσουν, περίπου

-οι μισοί συμμετέχοντες απάντησαν ότι συμφωνούν πολύ ή πάρα πολύ (56,8%) με αυτή τη δήλωση,

-αν και υπήρχαν 30 συμμετέχοντες (24%) που συμφωνούσαν σε ελάχιστο βαθμό ή καθόλου και

-24 (19,2%) που συμφωνούσαν σε μέτριο βαθμό.

Για το αν οι επαγγελματίες του σχολείου **αποδέχονταν τις απορίες των γονέων/κηδεμόνων των ΜμεΑ με σεβασμό και κατανόηση,**

-το 68% των συμμετεχόντων δήλωσε πως συμφωνούσαν πολύ ή πάρα πολύ,

-ενώ υπήρχαν και συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι συμφωνούν μέτρια με αυτή τη δήλωση (18,4%) όπως και

-συμμετέχοντες που συμφωνούσαν λίγο ή καθόλου (13,6%).

Σε αναλογία περίπου ένας στους τρεις, οι γονείς/κηδεμόνες που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν ότι τα σχολεία στα οποία φοιτούσαν τα παιδιά τους με αναπηρίες υιοθετούσαν τις ακόλουθες πρακτικές:

(α) οργάνωση σεμιναρίων προς εκπαίδευση των γονέων/κηδεμόνων στη χρήση των εξ αποστάσεως τρόπων επικοινωνίας με το σχολείο είτε μέσα από τις επίσημες εκπαιδευτικές πλατφόρμες που είχε θέσει σε εφαρμογή το Υπουργείο (π.χ., Webex, eclass) είτε με ανεπίσημους τρόπους (π.χ., viber, messenger, email),

(β) σχεδιασμός και υλοποίηση προγράμματος μετάβασης από τη δια ζώσης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση προκειμένου οι ΜμεΑ να βοηθηθούν, όταν το σχολείο έκλεισε με βάση τα ισχύοντα μέτρα για την πανδημία COVID-19, και

(γ) σχεδιασμός και υλοποίηση προγράμματος μετάβασης από την εξ αποστάσεως στη δια ζώσης εκπαίδευση ώστε να βοηθηθούν οι ΜμεΑ, όταν το σχολείο άνοιξε με βάση τα ισχύοντα μέτρα για την πανδημία COVID-19.

Και στις τρεις αυτές περιπτώσεις υπήρχαν συμμετέχοντες που συμφωνούσαν πολύ ή πάρα πολύ ότι το σχολείο του γιου ή της κόρης τους με αναπηρία παρείχε αυτές τις

υποστηρίζεις (εύρος τιμών από 21,4% έως 17,6%) καθώς και συμμετέχοντες που συμφωνούσαν σε μέτριο βαθμό (εύρος τιμών από 16,8% έως 14,4%).

Υποστήριξη για την επιστροφή στη δια ζώσης εκπαίδευση με τους υγειονομικούς κανόνες σε εφαρμογή προς προστασία από τον COVID-19

Σε ό,τι αφορά τον βαθμό που υποστηρίχθηκαν οι ΜμεΑ ως προς την επιστροφή στη δια ζώσης εκπαίδευση,

-παραπάνω από τους μισούς γονείς/κηδεμόνες (59,2%) δήλωσαν ότι στο σχολείο που φοιτούσε ο γιός ή η κόρη τους οι εκπαιδευτικοί διαμόρφωσαν έτσι τους εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους προσαρμόζοντας τα μέτρα για την προστασία από τον COVID-19 σύμφωνα με τις ανάγκες του σχολείου.

-Το ποσοστό αυτό, στη συνέχεια, μειώθηκε κατά δεκατρείς μονάδες, καθότι μόνο το 46,2% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι συμφωνούν πολύ ή πάρα πολύ με την πρόταση ότι οι επαγγελματίες δημιούργησαν σύμβολα προστασίας από τον COVID-19 σύμφωνα με την ηλικία και τις ατομικές ανάγκες όλων των μαθητών του σχολείου (συμπεριλαμβανομένων και των ΜμεΑ), τα οποία και αναρτήθηκαν σε προσβάσιμα σημεία στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους του σχολείου.

Σε ακόμη χαμηλότερα επίπεδα κινήθηκαν τα ποσοστά ως προς τις ακόλουθες τρεις δηλώσεις. Πιο συγκεκριμένα, μόνο μία μικρή ομάδα από τους γονείς/κηδεμόνες συμμετέχοντες βρέθηκε ότι συμφωνούσαν πολύ ή πάρα πολύ ότι στο σχολείο που φοιτούσαν τα παιδιά τους με αναπηρίες οι εκπαιδευτικοί κατά την επιστροφή στη δια ζώσης εκπαίδευση μετά τον εγκλεισμό εξαιτίας του COVID-19

(α) ανέπτυξαν εκπαιδευτικό πρόγραμμα ώστε να προαχθούν νέες δεξιότητες επικοινωνίας, προσαρμοσμένες στις επικοινωνιακές τους ανάγκες (34,4%),

(β) ανέπτυξαν και εφάρμοσαν δραστηριότητες, οι οποίες προωθούσαν την κοινωνική συνοχή μεταξύ των μαθητών (30,4%) και

(γ) διαμόρφωσαν εκ νέου το πρόγραμμα των μαθημάτων σύμφωνα με τις μαθησιακές ανάγκες όλων των μαθητών, συμπεριλαμβανομένων και των ΜμεΑ, οι οποίες ενδεχομένως έμειναν ακάλυπτες εξαιτίας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (28%).

Τέλος, όταν ρωτήθηκαν οι συμμετέχοντες για το αν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου που φοιτούσε ο γιός ή η κόρη τους ανέπτυξαν και εφάρμοσαν δραστηριότητες για να υποστηρίξουν συναισθηματικά όλους τους μαθητές με και χωρίς αναπηρίες ως προς τις συνέπειες του ιού COVID-19 στη ζωή τους αλλά και στη σχολική ζωή, 40,4% των συμμετεχόντων συμφωνούσαν λίγο ή διαφωνούσαν με αυτή τη δήλωση, ενώ σε ποσοστό 24% συμφωνούσαν πολύ ή πάρα πολύ ή συμφωνούσαν σε μέτριο βαθμό.

Υποστήριξη στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Στην ενότητα του ερωτηματολογίου που αφορούσε το βαθμό που οι εκπαιδευτικοί του σχολείου υποστήριζαν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των ΜμεΑ σε όλο το διάστημα που παρέχονταν η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ανά τύπο σχολείου (ειδικό ή γενικό σχολείο) παρακολουθείται αρχικά το ακόλουθο μοτίβο. Σε ποσοστά που η διαφορά τους κυμαίνονταν μεταξύ του 7,2% και 12,8%, οι συμμετέχοντες βρέθηκε ότι είτε διαφωνούσαν ή συμφωνούσαν λίγο είτε συμφωνούσαν πολύ ή πάρα πολύ με δηλώσεις όπως το ότι

(α) οι εκπαιδευτικοί (ή/και οι θεραπευτές) προσάρμοσαν τα βήματα για τους εξ αποστάσεως τρόπους επικοινωνίας με βάση τη διαθέσιμη συσκευή που είχαν οι ΜμεΑ στη διάθεσή τους από την οικογένειά τους (κινητό, τάμπλετ ή υπολογιστή) (46,4% ή 39,2%)

(β) οι εκπαιδευτικοί διεξήγαν τις εξ αποστάσεως συνθήκες με τρόπους που διασφάλιζαν την ενεργή συμμετοχή των ΜμεΑ στη μαθησιακή διαδικασία (47,2% ή 36%) και

(γ) οι εκπαιδευτικοί (ή/και θεραπευτές) προσάρμοσαν τα βήματα για τη σύνδεση στους εξ αποστάσεως τρόπους επικοινωνίας (μέσα από επίσημες εφαρμογές [π.χ., Webex ή eclass] ή μέσα από ανεπίσημες εφαρμογές [π.χ.,

viber, messenger ή email]) σύμφωνα με τις ατομικές ανάγκες των ΜμεΑ (47,2% ή 34,4%).

Στη συνέχεια, ωστόσο, η απόκλιση ανάμεσα στις αρνητικές ή λιγότερο θετικές και πολύ ή πάρα πολύ θετικές εκτιμήσεις των συμμετεχόντων γίνεται σταδιακά όλο και μεγαλύτερη ξεπερνώντας τις είκοσι ποσοστιαίες μονάδες και φτάνοντας στην απόκλιση των σαράντα ποσοστιαίων μονάδων. Έτσι, σε ποσοστό που κυμαίνεται μεταξύ του 53,6% και 65,6%, οι γονείς/κηδεμόνες δήλωσαν ότι διαφωνούν ή συμφωνούν λίγο με τις ακόλουθες δηλώσεις:

- (α) οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούσαν εικόνες ή/και βίντεο για να διευκολύνουν την κοινωνική επικοινωνία για τους ΜμεΑ στο πλαίσιο των εξ αποστάσεως εκπαιδευτικών διαδικασιών (53,6%),
- (β) οι εκπαιδευτικοί διεξήγαν τις εξ αποστάσεως συνθήκες με τρόπους που διασφάλιζαν την πρόοδο των ΜμεΑ στις γνωστικά προσανατολισμένες εργασίες (π.χ., σε μαθήματα όπως είναι η Γλώσσα, τα Μαθηματικά) (58,4%),
- (γ) οι εκπαιδευτικοί διαχειρίζονταν αποτελεσματικά τη συμπεριφορά των ΜμεΑ κατά τις εξ αποστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες (59,2%),
- (δ) οι εκπαιδευτικοί διαφοροποιούσαν τις ασκήσεις που έδιναν την ώρα που γινόταν το μάθημα εξ αποστάσεως ή για την ατομική απασχόληση των ΜμεΑ στον προσωπικό τους χρόνο, με βάση τις μαθησιακές του ανάγκες (59,2%),
- (ε) οι εκπαιδευτικοί ενσωμάτωναν τους ατομικούς στόχους από το Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα που είχε καταρτισθεί για τους ΜμεΑ στις εξ αποστάσεως μαθησιακές διαδικασίες (60%),
- (στ) οι εκπαιδευτικοί δημιουργούσαν συνθήκες που προωθούσαν την κοινωνικοποίηση των ΜμεΑ κατά τις εξ αποστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες (60%),
- (ζ) οι εκπαιδευτικοί διαφοροποιούσαν το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιούσαν κατά τις εξ αποστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες ώστε να ανταποκρίνεται στις μαθησιακές ανάγκες των ΜμεΑ (60,8%),

(η) οι εκπαιδευτικοί διαφοροποιούσαν τη μαθησιακή τους υποστήριξη κατά την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία με βάση τις ατομικές ανάγκες των ΜμεΑ (60,8%),

(θ) οι εκπαιδευτικοί προωθούσαν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στους μαθητές με και χωρίς αναπηρίες κατά τις εξ αποστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες (60,8%) και

(ι) οι εκπαιδευτικοί διεξήγαγαν τις εξ αποστάσεως συνθήκες με τρόπους που διασφάλιζαν την πρόοδο των ΜμεΑ σε μαθήματα που καλλιεργούν τις τέχνες (π.χ., σε μαθήματα όπως είναι η Μουσική, τα Εικαστικά).

Σε δύο τελευταίες δηλώσεις που αφορούσαν τον βαθμό συμφωνίας των γονέων/κηδεμόνων ως προς το αν στο σχολείο του γιου ή της κόρης τους ενεργοποιήθηκε ψυχολόγος ή κοινωνικός λειτουργός για να παρέχει εξ αποστάσεως υποστήριξη σε όλους τους μαθητές με και χωρίς αναπηρίες ώστε να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την καραντίνα (π.χ., διαχείριση της ρουτίνας, διαχείριση του ελεύθερου χρόνου) αλλά και για την παροχή συναισθηματικής υποστήριξης προς τα παιδιά, προκύπτουν ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Στην πρώτη περίπτωση το 73,6% και στη δεύτερη περίπτωση το 74,4% των συμμετεχόντων δεν συμφωνούσαν καθόλου ή συμφωνούσαν λίγο με αυτές τις δηλώσεις. Μόλις το 14,4% και το 12,8% συμφωνούσαν πολύ έως πάρα πολύ, ενώ το 12% και το 12,8% επέδειξαν μέτριο βαθμό συμφωνίας κατά αντιστοιχία.

Ενδυνάμωση των οικογενειών των ΜμεΑ

Η τέταρτη αυτή διάσταση του ερωτηματολογίου της έρευνας συγκέντρωσε τον μικρότερο μέσο όρο τιμών και γι' αυτό αναλύονται στο τέλος τα πιο ποιοτικά της στοιχεία με βάση τις απαντήσεις των συμμετεχόντων. Σε σχέση με το **αν οι εκπαιδευτικοί και το υπόλοιπο υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου έδειχναν σεβασμό ως προς τις ανάγκες ή τις προτεραιότητες των οικογενειών των ΜμεΑ κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19**, οι περισσότερες αποκρίσεις των συμμετεχόντων φαίνεται πως κατανέμονται σε παρόμοια περίπου ποσοστά μεταξύ

των κατηγοριών των απαντήσεων ‘καθόλου ή λίγο’ και ‘πολύ ή πάρα πολύ’. Συνολικά το 45,6% των γονέων/ κηδεμόνων συμφωνούσαν πολύ ή πάρα πολύ με αυτή την πρόταση, ενώ το 40% δεν συμφωνούσε καθόλου ή συμφωνούσε λίγο.

Το ίδιο μοτίβο ως προς τις απαντήσεις των συμμετεχόντων ακολουθείται και όταν εκείνοι ρωτήθηκαν αν, **κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, λάμβαναν ενημέρωση από το σχολείο σε σχέση με τα δικαιώματά τους ως γονείς/κηδεμόνες σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις υπουργικές αποφάσεις**. Αυτή τη φορά το 45,6% των γονέων/κηδεμόνων διαφωνούσε ή συμφωνούσε λίγο με αυτή τη δήλωση, με το 40% να δηλώνει πως συμφωνεί πολύ ή πάρα πολύ.

Η διαφορά στις απαντήσεις των συμμετεχόντων αυξήθηκε κατά 5,1% και 12% μονάδες κατά αντιστοιχία ως προς τις δηλώσεις *«η ομαλή επιστροφή του παιδιού μου στις διαζώσης εκπαιδευτικές διαδικασίες (και με βάση τα μέτρα που ίσχυαν για τη μείωση της εξάπλωσης του ιού COVID-19) ήταν αποτέλεσμα της συνεργασίας μου με τους επαγγελματίες του σχολείου»* και *«η πρόσβαση και η συμμετοχή του παιδιού μου στις εξ απόστάσεως εκπαιδευτικές διαδικασίες (για όσο χρόνο αυτές διήρκεσαν με βάση τα μέτρα για την πανδημία COVID-19 και τον τύπο του σχολείου που ανήκε ο γιος/κόρη μου) ήταν αποτέλεσμα της συνεργασίας με τους επαγγελματίες του σχολείου»*. Στην πρώτη περίπτωση, το 41,6% των συμμετεχόντων δήλωσε πως διαφωνεί ή συμφωνεί λίγο, ενώ το 36% συμφωνούσε πολύ ή πάρα πολύ, με το 22,4% των απαντήσεων να βρίσκεται στη μέση της 5-βαθμης κλίμακας τύπου Likert. Ως προς τη δεύτερη δήλωση, το 47,2% των συμμετεχόντων δεν συμφωνούσε ή συμφωνούσε καθόλου, το 35,2% συμφωνούσε πολύ ή πάρα πολύ, ενώ το 17,6% συμφωνούσε σε μέτριο βαθμό.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αποτελέσματα που ακολουθούν, όπου παραπάνω από τους μισούς γονείς/κηδεμόνες δήλωσαν ότι οι πρακτικές που εξετάστηκαν δεν ακολουθήθηκαν ή ακολουθήθηκαν λίγο στην επαφή τους με τους επαγγελματίες του σχολείου του παιδιού τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Στην ερώτηση για το αν θεωρούσαν ότι **στο σχολείο οι επαγγελματίες τους έδιναν**

το βήμα ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους ατομικούς στόχους που ήταν κατάλληλοι για το παιδί τους, το 51,9% των συμμετεχόντων δεν συμφωνούσε ή συμφωνούσε λίγο, ενώ το 31,2% συμφωνούσε πολύ ή πάρα πολύ και το 17,6% έδωσε μέτριες απαντήσεις.

Παρόμοια ήταν τα αποτελέσματα, όταν οι γονείς/ κηδεμόνες ρωτήθηκαν για **το βαθμό που μέσα από τη συνεχή επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου λάμβαναν ανατροφοδότηση ώστε να αισθάνονται σιγουριά για τους τρόπους που υποστήριζαν μαθησιακά το παιδί τους στο σπίτι**. Το 51,9% των συμμετεχόντων δεν συμφωνούσε καθόλου ή συμφωνούσε λίγο, ενώ το 32,8% συμφωνούσε πολύ ή πάρα πολύ και το 16% συμφωνούσε σε μέτριο βαθμό. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων φαίνεται πως διαφοροποιήθηκαν λίγο, όταν οι γονείς/κηδεμόνες κλήθηκαν να δηλώσουν τον βαθμό που συμφωνούσαν ότι **είχαν συνεχή επικοινωνία με τους επαγγελματίες του σχολείου και μέσα από αυτή την επικοινωνία λάμβαναν την απαραίτητη ανατροφοδότηση για τους τρόπους που υποστήριζαν τις συναισθηματικές ανάγκες του παιδιού τους (π.χ., στρες, άγχος) στο σπίτι στη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19**. Αυτή τη φορά το 59,2% των συμμετεχόντων βρέθηκε ότι διαφωνούσε ή συμφωνούσε λίγο με αυτή τη δήλωση, με το 26,4% να συμφωνεί πολύ ή πάρα πολύ και το 14,4% να δηλώνει πως συμφωνεί σε μέτριο βαθμό.

Στη συνέχεια, πιο έντονες φαίνονται πως είναι οι διαφορές στις αποκρίσεις των συμμετεχόντων με την κατηγορία ‘καθόλου ή λίγο’ να καταγράφεται σε όλο και μεγαλύτερη συχνότητα. Σε ποσοστό που κυμαίνεται από 60,8% έως 68%, οι γονείς/ κηδεμόνες των ΜμεΑ δήλωσαν ότι δεν συμφωνούν ή συμφωνούν λίγο με τις παρακάτω δηλώσεις:

(α) οι επαγγελματίες του σχολείου ενημέρωναν για τον τύπο και την ποιότητα της υποστήριξης που λάμβαναν οι ΜμεΑ από το σχολείο σε όλη τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19 (60,8%),

(β) οι επαγγελματίες του σχολείου παρείχαν βοήθεια όταν προέκυπταν προβλήματα σε σχέση με το παιδί στο σπίτι σε όλη τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19 (62,4%),

(γ) οι επαγγελματίες του σχολείου ενημέρωναν για τις διαθέσιμες δωρεάν πηγές πληροφόρησης προκειμένου ως γονείς/ κηδεμόνες να μπορέσουν να κατανοήσουν τις δυσκολίες στα συναισθήματα/συμπεριφορά των παιδιών τους (π.χ., δυσκολίες στον ύπνο, στο φαγητό, διαχείριση του ελεύθερου χρόνου) σε όλη τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19 (64%),

(δ) οι επαγγελματίες του σχολείου παρείχαν πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες ή οργανισμούς (π.χ., ιατρικές, συμβουλευτικές/ψυχολογικές, υπηρεσίες κοινωνικού λειτουργού, στέγασης, σίτισης, οικονομικής κάλυψης) στην κοινότητα που παρείχαν στήριξη σε παιδιά και οικογένειες σε όλη τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19 (67%),

(ε) οι επαγγελματίες του σχολείου ενθάρρυναν την αλληλεπίδραση και την αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των οικογενειών της τάξης που ανήκαν τα παιδιά τους (ή/και ευρύτερα του σχολείου) στη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19 (67,2%) και

(στ) οι επαγγελματίες του σχολείου τους ενθάρρυναν ώστε να αξιολογούν την υποστήριξη που παρέχονταν στα παιδιά τους κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19 (68%).

Υπήρχε και μία ομάδα συμμετεχόντων που συμφωνούσε πολύ ή πάρα πολύ με τις πιο πάνω δηλώσεις (εύρος τιμών: 16% - 23,2%) καθώς και ένα ακόμη μικρότερο ποσοστό συμμετεχόντων που οι απαντήσεις τους εντοπίζονταν στη μέση τις 5-βαθμης κλίμακας τύπου Likert (εύρος τιμών: 12,8% - 17,6%).

Οι απαντήσεις, τέλος, των συμμετεχόντων παρουσιάζουν μεγάλη αντίθεση ως προς τις δηλώσεις που εξετάζονται πιο κάτω, εφόσον υπάρχει πολύ μεγάλη συγκέντρωση τιμών στους βαθμούς 1 ‘καθόλου’ και 2 ‘λίγο’ της κλίμακας τύπου Likert. Σε ποσοστό που κυμαίνεται από 70,4% έως 80%, οι γονείς/κηδεμόνες δήλωσαν ότι δεν συμφωνούν καθόλου ή συμφωνούν λίγο με το ότι κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19:

- (α) οι εκπαιδευτικοί και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου τους στήριζαν ώστε να παίρνουν πρωτοβουλίες για να αναζητήσουν υπηρεσίες στην κοινότητα που ήταν αναγκαίες για τα παιδιά και τις οικογένειές τους (70,4%),
- (β) είχαν πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες του σχολείου (ή στην κοινότητα) προκειμένου να βοηθηθούν ώστε να καταλάβουν και να αντιμετωπίσουν δύσκολα συναισθήματα (όπως είναι ο θυμός, ο φόβος για τον θάνατο, το στρες, το άγχος, η κατάθλιψη) για τους ίδιους που σχετιζόνταν τόσο με τα παιδιά τους ή/και την κατάσταση της πανδημίας (71,2%),
- (γ) είχαν πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες του σχολείου (ή στην κοινότητα) για να μπορέσουν να διατηρήσουν την ελπίδα, την αισιοδοξία και τα θετικά τους συναισθήματα για τα παιδιά τους και τις οικογένειές τους αλλά και σε σχέση με τη διαχείριση της πανδημίας (71,2%),
- (δ) οι εκπαιδευτικοί και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου συνεργάζονταν με τους επαγγελματίες έξω από το σχολείο που είχαν ενεργοποιήσει οι γονείς/κηδεμόνες για την καλύτερη υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών τους (71,2%),
- (ε) οι εκπαιδευτικοί και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου τους ενθάρρυναν ώστε να μιλούν για τις προσωπικές δυσκολίες που αντιμετώπιζαν καθημερινά στο σπίτι (71,2%),
- (στ) οι εκπαιδευτικοί και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου τους βοηθούσαν ώστε να διατηρούν τον έλεγχο της οικογενειακής τους ζωής (75,2%),
- (ζ) οι εκπαιδευτικοί και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου τους έφεραν σε επαφή και ενθάρρυναν το μοίρασμα των συναισθημάτων με οικογένειες που βίωναν παρόμοιες εμπειρίες με τις δικές τους οικογένειες (75,2%),
- (η) οι εκπαιδευτικοί και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου τους βοηθούσαν ώστε να εκπαιδεύσουν και να εμπλέξουν και άλλα μέλη της οικογένειας ή/και φίλους με τους οποίους ήταν σε στενή επαφή ώστε να μοιραζόμαστε τις προκλήσεις και τις ανάγκες που αφορούν τα παιδιά μας (78,4%),
- (θ) οι εκπαιδευτικοί και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου τους βοηθούσαν ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των άλλων παιδιών ή/και των άλλων μελών της οικογένειας (80%) και

(ι) οι εκπαιδευτικοί και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου τους υποστήριζαν ώστε να δίνουν σημασία στη δική τους υγεία, στις ανάγκες, στην εργασία ή/και στα ενδιαφέροντα τους (80,8%). Το εύρος των τιμών στην κατηγορία των απαντήσεων ‘πολύ ή πάρα πολύ’ για τις πιο πάνω δηλώσεις εντοπίστηκε μεταξύ του 12% και του 18,4%, ενώ οι απαντήσεις μέτριου βαθμού παρατηρήθηκαν μεταξύ του 7,2% και του 12,8%.

Σχέσεις μεταξύ της υποστήριξης και των δημογραφικών χαρακτηριστικών των γονέων/κηδεμόνων και των παιδιών τους με αναπηρίες

Στη συνέχεια, έγινε η απόπειρα να συνδεθούν οι απαντήσεις που έδωσαν οι γονείς/κηδεμόνες των ΜμεΑ με τα δημογραφικά στοιχεία των ίδιων αλλά και των παιδιών τους. Ο μικρός αριθμός των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα ($N = 125$) σε συνδυασμό με τον έλεγχο κανονικότητας που πραγματοποιήθηκε μέσω των στατιστικών δεικτών Kolmogorov-Smirnov και Shapiro-Wilk, ο οποίος ανέδειξε ότι τα δεδομένα δεν ακολουθούν κανονική κατανομή, μας οδήγησε στη διερεύνηση των σχέσεων με μη παραμετρικές αναλύσεις.

Ηλικία γονέων/κηδεμόνων

Αρχικά, η ανάλυση εστιάστηκε στη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της ηλικίας των συμμετεχόντων στην έρευνα και των διαφορετικών πτυχών του ερωτηματολογίου της έρευνας μέσα από το οποίο διερευνούσαμε την εκπαιδευτική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη που έλαβαν οι ΜμεΑ από το σχολείο τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υπάρχει στατιστική σημαντική συσχέτιση μεταξύ της ανεξάρτητης και των τεσσάρων εξαρτημένων μεταβλητών.

Επίπεδο εκπαίδευσης γονέων/κηδεμόνων

Το κριτήριο Spearman's rho χρησιμοποιήθηκε για να μελετηθεί εάν υπάρχει σύνδεση ανάμεσα στο επίπεδο της εκπαίδευσης των γονέων/κηδεμόνων που συμμετείχαν στην έρευνα και στον τρόπο που οι ίδιοι βαθμολόγησαν τις εξεταζόμενες υποστηρίξεις από το σχολείο. Από την ανάλυση προέκυψε ότι η συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών

είναι αρνητική (-.180), γεγονός που αποδεικνύει ότι οι γονείς/κηδεμόνες που είχαν όλο και πιο υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης υιοθετούσαν πιο αρνητικές οπτικές ως προς τον βαθμό που πράγματι ενδυναμώθηκε η οικογένειά τους από τους εκπαιδευτικούς και το υποστηρικτικό προσωπικό του σχολείου στις διαφορετικές φάσεις της πανδημικής κρίσης COVID-19. Αυτή η σχέση διαφάνηκε πως ήταν στατιστικά σημαντική με το p να ισούται με .045.

Τύπος οικογένειας

Στο δείγμα της έρευνας μας συμμετείχαν 75 γονείς/κηδεμόνες που δήλωσαν ότι η οικογένειά τους ήταν πυρηνική. Δεδομένου ότι αυτός ο τύπος της οικογένειας συγκέντρωσε τις περισσότερες τιμές, δημιουργήθηκε μία δεύτερη κατηγορία για εκείνους τους γονείς/κηδεμόνες που δήλωσαν ότι η οικογένειά τους είναι μονογονεϊκή ή πολύτεκνη. Με αυτή την κατηγοριοποίηση που αφορούσε στις αποκρίσεις 50 συμμετεχόντων, επιχειρήθηκε να διερευνηθεί η ύπαρξη τυχόν διαφορών μεταξύ των δυο ομάδων. Από την ανάλυση με το στατιστικό κριτήριο Mann-Whitney, δεν προέκυψαν συγκρίσιμα και στατιστικώς σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς την υποστήριξη με βάση τον τύπο της οικογένειας.

Αριθμός παιδιών με και χωρίς αναπηρίες

Για την εξέταση της πιθανής συσχέτισης που υπάρχει ανάμεσα στον αριθμό των παιδιών που δήλωσαν οι συμμετέχοντες ότι είχαν στην οικογένειά τους και στις τέσσερες διαστάσεις του ερωτηματολογίου της έρευνας που αφορούσαν σε διαφορετικές υπο-στηρικτικές πρακτικές από τα σχολεία κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης COVID-19, χρησιμοποιήθηκε το κριτήριο Spearman's rho και προέκυψε η ακόλουθη τάση. Η μεταβλητή του αριθμού των παιδιών με και χωρίς αναπηρίες ανά οικογένεια και η μεταβλητή υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης συσχετίζονταν σε βαθμό -.199, όπου η στατιστική σημαντικότητα αυτού του συντελεστή ήταν της τάξης του .27. Επομένως, βρέθηκε ότι υπάρχει μία στατιστικώς σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών σύμφωνα με την οποία όσο αυξανόταν ο αριθμός των παιδιών με και χωρίς αναπηρίες μίας οικογένειας

τόσο μειώνονταν οι εκτιμήσεις των γονέων/ κηδεμόνων σχετικά με την υποστήριξη που δόθηκε ως προς την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Φύλο ΜμεΑ

Μέσα από την ανάλυση με το τεστ Mann-Whitney, συγκρίσιμες και στατιστικώς σημαντικές εμφανίζονται να είναι οι διαφορές μεταξύ των γονέων/κηδεμόνων που δήλωσαν ότι το παιδί τους είναι κορίτσι ($n = 41$) και των γονέων/κηδεμόνων που δήλωσαν ότι το παιδί τους είναι αγόρι ($n = 84$) σε σχέση με μία συγκεκριμένη διάσταση του ερωτηματολογίου. Πιο συγκεκριμένα, οι πρώτοι θεωρούσαν ότι το παιδί τους έλαβε υψηλότερη υποστήριξη από το σχολείο του/της κατά την επιστροφή στη διαζώσης εκπαίδευση ($Mdn = 3.20$) σε σύγκριση με τη δεύτερη υποομάδα γονέων/κηδεμόνων ($Mdn = 3.00$), $U = 2135.500$, $z = 2.18$, $p = .029$, $r = .19$.

Τύπος σχολείου

Το στατιστικό κριτήριο Mann-Whitney εφαρμόστηκε για να διερευνηθούν οι διαφορές ως προς τον βαθμό που οι ΜμεΑ και οι γονείς/κηδεμόνες τους έλαβαν υποστήριξη για την κάλυψη των εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών τους αναγκών με βάση τον τύπο του σχολείου (γενικό σχολείο [$n = 63$], ειδικό σχολείο [$n = 62$]). Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ότι οι γονείς/κηδεμόνες που τα παιδιά τους φοιτούσαν σε γενικά σχολεία θεωρούσαν ότι υποστηρίχθηκαν καλύτερα στις εξ αποστάσεως διαδικασίες ($Mdn = 2.60$) συγκριτικά με τους γονείς/κηδεμόνες που τα παιδιά τους με αναπηρίες φοιτούσαν σε ειδικά σχολεία ($Mdn = 2.22$), $U = 1497.000$, $z = -2.25$, $p < .024$, $r = -.20$.

Βαθμίδα εκπαίδευσης

Αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν με το στατιστικό κριτήριο Mann-Whitney προκειμένου να διερευνηθούν ενδεχόμενες διαφορές στην υποστήριξη μεταξύ των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ($n = 68$) και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ($n = 53$). Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, οι σχολικές μονάδες παρείχαν καλύτερη ενημέρωση και οργάνωση σε σχέση με την πανδημία και την ισχύουσα νομοθεσία για τους ΜμεΑ και τους γονείς/κηδεμόνες ($Mdn = 3.29$) σε σύγκριση με

τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ($Mdn = 2.86$), $U = 1423.000$, $z = -1.98$, $p < .047$, $r = -.18$. Ομοίως, η υποστήριξη που παρείχαν οι σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την επιστροφή στη δια ζώσης εκπαίδευσης με τους υγειονομικούς κανόνες σε εφαρμογή για προστασία από τον ιό COVID-19 ήταν υψηλότερη ($Mdn = 3.25$) συγκριτικά με την υποστήριξη που έλαβαν οι ΜμεΑ και οι γονείς/κηδεμόνες τους από τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ($Mdn = 2.67$), $U = 1378.000$, $z = -2.22$, $p = .026$, $r = -.20$.

Τύπος αναπηρίας

Στο δείγμα της έρευνάς μας συμμετείχαν γονείς/κηδεμόνες που δήλωσαν σε ποσοστό 62,4% ($n = 78$) ότι το παιδί τους είχε διαγνωσθεί με διαταραχή αυτιστικού φάσματος. Πρόκειται για ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό και, ως εκ τούτου, διαμορφώθηκε μία δεύτερη υποομάδα ώστε να συμπεριληφθούν όλες οι υπόλοιπες περιπτώσεις ΜμεΑ και να διερευνηθούν ενδεχόμενες διαφοροποιήσεις. Δημιουργήθηκε, δηλαδή, μία υποομάδα για τις υπόλοιπες περιπτώσεις ΜμεΑ, μαθητές με νοητική αναπηρία, οπτική βλάβη, κινητική βλάβη, πολλαπλές βλάβες ή μαθητές με άλλου είδους αναπηρίες. Συνολικά, αυτή η ομάδα αφορούσε σε 47 περιπτώσεις μαθητών. Η ανάλυση με το στατιστικό κριτήριο Mann-Whitney δεν ανέδειξε συγκρίσιμες διαφορές ως προς την υποστήριξη που παρέχονταν για την κάλυψη των εκπαιδευτικών και των ψυχοκοινωνικών αναγκών των μαθητών και των γονέων/κηδεμόνων τους στη βάση του τύπου της αναπηρίας.